

ANNLEISÅRET

Året me har lagt bak oss har vært sterkt prega av eit virus. I mars 2020 gjorde covid 19 sitt inntog i Norge og heile landet vart nedstengd. Me har levd med restriksjonar sida da.

Årsmøtet i Telemark Bondelag ble utsett, og alt anna av møte og samlingar måtte skje digitalt eller etter svært strenge reglar for smittevern. Dyrsku'n vart og etterkvart avlyst. Mange har hatt det vondt, vore sjuke, kjeda seg, utan arbeid, nokre har også dessverre gått bort.

I slike situasjonar som seinaste året og det vi står i no, ser vi kor viktig det er å ha eigen matproduksjon og nytte dei ressursane vi har tilgjengeleg i landet vårt. Jordbruket har klart seg svært godt, vi har

handtert situasjonen etter beste evne og produsert som aldri før for å dekke etterspørselen. Me er i gruppa «kritiske samfunnsfunksjonar», difor er det viktig at vi held oss friske, får forsyningar av det vi treng til produksjon, samt leverer varer når samfunnet treng det.

Utfordringane stod i kø på korleis vi skulle handtere situasjonen kring arbeidskraft frå andre land når grenser og innreise vart veldig strengt, karantene, testing osv. Norges Bondelag gjorde her ein god jobb for medlemmene sine, og eg må få lov å trekke fram Vestfold Bondelag sin fylkesleiar Thorleif Müller for den innsatsen han gjorde her.

Jordbruksoppgjæret vart spesielt, i solidaritet med dei som var utan arbeid og permitterte, valde vi ei line med forenkla forhandlingar. Resultatet var ei påplussing på ca. 700 millionar i auka ramme (350 millionar i friske midlar), som vart ganske jamt fordelt utover dei fleste produksjonar. Fleire meinte at vi nå skulle

nytta høvet når landet trong norsk matproduksjon meir enn nokon gong, og kravd eit skikkeleg løft for landbruket. Slik vart det ikkje og eg meiner det var ei klok avgjerd i solidaritet og for å bygge tillit til seinare forhandlingar.

Året 2020 ser ut til å bli eit betre år for oss bønder enn på lenge inntektsmessig, vi har hatt ein marknad som etterspør varene og gjer at vi kan auke litt i produksjon. Dette er svært gledeleg, men likevel ligg vi så langt bak andre samanliknbare grupper i inntekt at kampen om å kome opp på eit akseptabelt nivå er høgste prioritet framover også.

Årsmøte i Telemark Bondelag gjennomførte vi på Bø Hotell i november, der vi vedtok å slå oss saman med Vestfold Bondelag frå 20.03.2021. Eg skriv difor den siste helsinga til årsmeldinga for Telemark Bondelag, litt rart, litt vemodig, men vi må sjå framover.

Eg vil takke dykk alle for innsats og pågangsmot i året som har gått, spesielt takk til deg som bonde og matprodusent, til tillitsvalte på alle plan og vår gode og serviceinnstilte administrasjon. Stå på, det norske folk treng maten vår!

*Beste helsing, Aslak Snarteland
Fylkesleiar Telemark Bondelag*

Pressekonferanse på Holla Gård i forbindelse med lansering av Landbrukets klimaplan.

DIGITAL HVERDAG FOR FYLKESSTYRET

Årsmøtet ble som kjent utsatt til 7. november pga pandemien. Styret valgte å videreføre styresammensetningen fra forrige årsmøtet i 2019 frem til da. Etter årsmøtet 2020 består styret av: Leder Aslak Snarteland, nestleder Hege Gonsholt, styremedlemmer: Trude Flatland, Erik Dahl, Mikkel Aanderaa, Magnus Rød (VTBU), Ellen Margrethe Garn (TBK), Jon Midtbø (1. vara), Anne Birgitte Riis-Johansen (2. vara), Henrik Kjeldsen (3. vara).

Styremedlemmene i Telemark Bondelag fikk god trening med digitale møter dette året.

Det er avholdt 14 styremøter, behandlet 58 protokollførte saker, samt faste saker og en rekke orienterings- og referatsaker.

Styret fra nederst til venstre: Trude Flatland, Mikkel Aanderaa, Hege Gonsholt, øverst til venstre: Jon Midtbø, Erik Dahl, Aslak Snarteland.

Styret har vært representert på et stort antall av årsmøtene til lokallagene, samt vært godt representert på ulike fagmøter.

Viktige saker og aktivitet for styret i 2020 har vært:

- Jordbruksforhandlingene – se egen sak
- Arbeidskraftsituasjonen i grøntnæringa
- Landbrukets klimaplan
- Organisasjonsprosessen – arbeidsgruppemøter med Vestfold Bondelag
- Mediedekning – synlighet i mange sammenhenger i aviser og radio
- Kvoteordningen for melk – regelverk for omsetning og leie

ET UTFORDRENDE ÅR FOR LOKALLAGA

Det har ikke vært lett for lokallaga å være aktive dette året når arrangement som samler folk må avlyses.

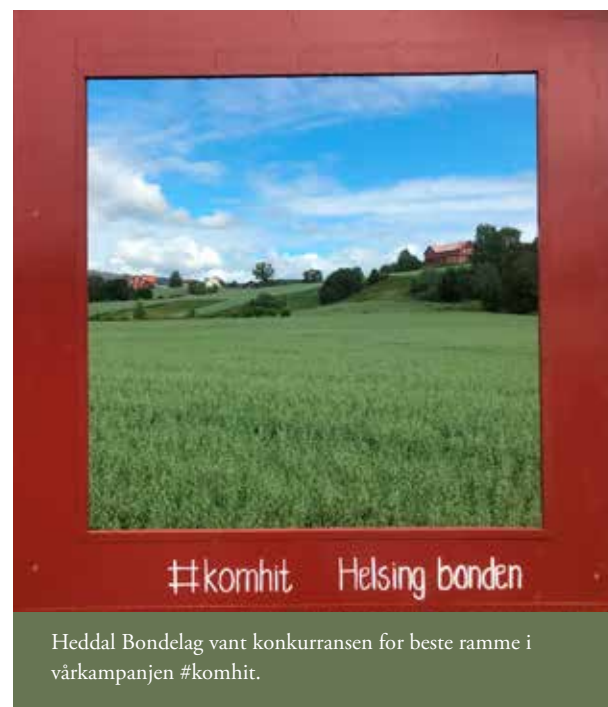
Et populært arrangement som trekker mye folk, Åpen Gård, kunne ikke gjennomføres. Men, året startet bra. Regionmøter ble holdt i Vest-Telemark, Midt-Telemark og Grenland den 13., 14. og 16. januar. De fleste lokallag arrangerte studiering i etterkant av regionmøtene og sendte sine innspill på questback til Norges Bondelag og fylkeslaget. Innspillene legger grunnlaget for fylkeslagets innspill til jordbruksforhandlingene. Den 7.-8. februar ble det arrangert inspirasjonskurs for tillitsvalgte i både Telemark Bondelag og Vestfold Bondelag.

Bondelagets sommerkampanje ble en stor suksess. Kampanjen het #komhit og gikk ut

på at lokallaga i hele landet snekret rammer som ble satt ut på plasser der folk ferdes. Lokallaga i Telemark Bondelag gjorde en kjempeinnsats med denne kampanjen. 24 rammer ble satt opp i fylket. Rammene ble delt i stort omfang på sosiale medier og fikk også god mediedekning.

Flere lokallag har tatt initiativ til digitale kurs og fagmøter for medlemmer i tillegg til fysiske arrangement som lot seg gjennomføre.

Lokallaga fikk utbetalt til sammen 104 574 kr i aktive lokallagsmidler. Pengene ble fordelt ut fra aktivitetsnivå.

TELEMARK BONDELAGS ÅRSMØTE OG LEDERMØTE

Som det meste annet dette året ble årsmøte og ledermøte annerledes. Årsmøtet ble utsatt til 7. november. Planen var å kombinere med ledermøte, slik at vi skulle få en sosial begivenhet over to dager på tampen av året.

Slik ble det heller ikke. Smittefare for Covid-19 økte på igjen og det ble bestemt å holde ledermøte og årsmøte på en dag. Møtet ble holdt på Bø Hotell som hadde gjort sitt ytterste for å overholde alle smitteverntiltak.

34 personer var samlet på Bø Hotell denne lørdagen, av disse 26 utsendinger. Leder møtet ble avholdt på en drøy time med innlegg fra Bjørn Gimming, 1. nestleder i styret i Norges Bondelag. Gimming deltok digitalt via Teams. Han tok for seg arbeidet med landbrukets klimaplan generelt og klimakalkulatoren spesielt.

Selv om årsmøtet ble utsatt helt frem til november, var situasjonen fortsatt slik at restriksjoner gjorde at møtet ble litt annerledes enn vanlig. Bjørn Gimming fra Norges Bondelag holdt sitt innlegg via Teams.

Til årsmøtet holdt Gimming et variert innlegg der han informerte om nytt næringspolitisk program, neste års forhandlinger, stortingsvalget 2021, utenlandsk arbeidskraft, frihandelsavtale med Storbritannia, dagligvaremeldinga og hverdagsbondelaget. Etterpå ble talerstolen flittig brukt av delegatene i generaldebatten.

Så var det duket for saken om tidspunkt for sammenslåing av fylkeslagene til Telemark og Vestfold. Det er ingen hemmelighet at denne prosessen har vært tidvis utfordrende. Fra det ble bestemt at fylkene Telemark og Vestfold skulle bli til ett fylke, har organiseringen av fylkeslaga vært en modningsprosess i bondelaget. Etter at årsmøte i Norges Bondelag i juni 2019 vedtok at alle fylkeslag skal slå seg sammen lik de nye fylkene senest 1. april 2022,

har tidspunkt for sammenslåing blitt debattert. Vestfold Bondelag vedtok i sitt årsmøte i mars 2020 at de ønsket sammenslåing i 2021.

Etter en orientering fra fylkesleder Aslak Snarteland og innlegg fra to delegater, ble valget gjennomført. Resultatet ble 23 stemmer for 2021, 2 stemmer for 2022 og 1 blank stemme. Årsmøtet i Telemark Bondelag vedtok dermed at de ønsker å slå seg sammen med Vestfold Bondelag på årsmøtet i 2021. Forslag til instruks for felles valgmennd ble også vedtatt.

Aslak Snarteland ble gjenvalgt som leder av Telemark Bondelag. Det ble gjenvalg på alle styremedlemmer. Eneste endring i styret er 1. vara. Anne Birgitte Riis-Johansen gikk ut av styret. Nyvalgt 1. vara er Jon Midtbø.

POLITIKERKONTAKT OG NÆRINGSPOLITISK ARBEID

Telemark Bondelag har på forskjellig vis drevet næringspolitisk arbeid i 2020. Blant annet ved høringsinnspill på ulike saker, i møte med politikere fra ulike partier og uttalelser til mediene. I mai hadde styret i Telemark Bondelag møte med landbruksnettverket til Høyre. I det møtet ble det blant annet lagt vekt på hva som kan være landbrukets bidrag til reduserte klimagassutslipp, uten at norsk landbasert matproduksjon reduseres. Landbruket som en del av løsningen for et bedre klima har forøvrig vært tema for flere møter og samtaler med politikere.

Fylkeslederen har sammen med nestleder i Vestfold Bondelag møtt styret i Vestfold og Telemark Krf for drøfting av aktuelle landbrukspolitiske saker. Høsten 2020 deltok fylkesleder på et arrangement i Midt-Telemark kommune der fruktproduksjon var tema. Her var regjeringen representert ved Landbruks- og matminister Olaug Bollestad. Senhøstes i fjor var Telemark Bondelag representert på et møte på Nome vgs. avd. Søve. Tema var VG 3 Landbruk og viktigheten av at tilbudet fortsatt skal være søkbart ved både Nome vgs. avd. Søve og ved Melsom vgs. Resultatet av den politiske behandlingen i Vestfold og Telemark fylkesting ble at tilbudet skal være søkbart ved begge skolene.

Gjerpén og Solum Bondelag sikret seg igjen tittelen årets lokallag begrunnet med høyt aktivitetsnivå og god informasjonsstrategi i 2019.

Årsmøtet vedtok tre resolusjoner:
Bærekraftig landbruk i hele landet, Bønder vil redusere klimagassutslipp – krever satsing på grønn teknologi og Er kjøttkutt et godt klimatilbud?

LANDBRUKETS KLIMAPLAN VISER AT LANDBRUKET ER EN DEL AV LØSNINGEN PÅ KLIMAUTFORDRINGENE

I juni 2019 inngikk Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag en forpliktende avtale med Solberg-regjeringen om kutt i klimagassutslipp og økt opptak av karbon i størrelsesorden 5 millioner tonn CO² ekvivalenter, i perioden 2021 – 2030.

Det er en ambisiøs og realistisk målsetting. Landbruket forutsetter at avtalen ligger til grunn for landbrukets videre arbeid og bidrag på klimaområdet.

Utslipp fra landbruk inngår ofte som del av et naturlig biologisk kretsløp, og det må derfor defineres på annen måte enn utslipp grunnet forbruk av fossilt brensel. Matproduksjon vil alltid medføre utslipp av klimagasser. Et samlet landbruk er imidlertid genuint opptatt av at landbruk og matproduksjon skal bidra til reduserte utslipp av klima-

gasser og økt opptak av karbon. Samtidig er næringa tydelig på at reduserte utslipp skal skje på en måte som ikke reduserer norsk matproduksjon.

Den 3. april 2020 vedtok et samlet landbruk Landbrukets klimaplan. Planen er en oppfølging av avtalen som Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag har sammen med regjeringen. Planen har åtte satsingsområder, og den er lagt opp for et framtidig landbruk som skal utnytte landets ressurser. Telemark Bondelag inviterte til pressekonferanse

på Holla gård i forbindelse med lanseringen av Landbrukets klimaplan.

Planens åtte satsingsområder omfatter både tiltak for å kutte klimagassutslipp, og tiltak for økt opptak av karbon. Ett sentralt tiltak i planen er klimakalkulatoren. Klimakalkulatoren er et verktøy som beregner klimagassutslipp på egen gård. Sammen med rådgiving til bonden skal dette verktøyet bidra til reduserte utslipp av klimagasser, og økt opptak av karbon i jordbruksproduksjonen. I løpet av 2025 skal alle norske gårdsbruk ha tatt klimakalkulatoren i bruk, og fått tilbud om klimarådgiving.

Kurs i bruk av klimakalkulatoren vil bli tilbudt i 2021.

Telemark Bondelag inviterte pressen til Hjelseth gård 15. oktober da klimakalkulatoren ble lansert.

FORENKLEDE JORDBRUKSFORHANDLINGER

I april la Budsjettnemda for jordbruket fram sine tall som viser utviklingen i inntekt i landbruket. Tallene som ble lagt fram viste at det ikke hadde vært inntektsvekst i jordbruket i perioden 2015 - 2019. Tallene viste og en betydelig inntektsnedgang fra 2018 til 2019. Sammenliknet med 2018 var inntektsnedgangen på over 6 prosent. Tallene bekreftet dessverre en tendens som var observert over noe tid.

Koronasituasjonen skapte en svært spesiell situasjon våren 2020. Stor usikkerhet rundt økonomiske faktorer som valuta, renter, prisutvikling og lønn, bidro til at det ikke ble utviklet et budsjettanslag for 2020. Budsjettnemnda hadde heller ikke utviklet tall for referansebrukene. Det var dermed ikke grunnlag for å si noe om inntektsutviklingen ut fra verken størrelse, geografi eller produksjon. Med dette som bakgrunn var det ikke grunnlag for tradisjonelle jordbruksforhandlinger i 2020. Den 26. april varslet Jordbrukets forhandlingsutvalg at de startet forenklete jordbruksforhandlinger med staten. Hovedårsaken til at det ble vedtatt å

starte forenklete forhandlinger var at bonden trenger avklarte rammer for matproduksjon. De forenklete forhandlingene omfattet færre tema enn ved normale jordbruksforhandlinger. Det ble heller ikke drøftet ny politikk eller nye virkemidler i de forenklete forhandlingene.

Den 30. april kom partene til enighet om ny jordbruksavtale hvor priser og tilskudd ble økt, og hvor satsingen på mer frukt, grønt og potet ble videreført. Oppsummert er dette utslagene av jordbruksavtalen 2020:

- Budsjettoverføringene øker med 350 mill. kroner
- Målprisene øker med 300-310 mill. kroner
- Gir økte utgifter til forbruker på ca. 50 kr pr år

Partene har i sluttprotokollen understreket at ved ordinære forhandlinger i 2021 skal inntekts- og kostnadsutviklingen for inneværende år og framover vurderes, også sett i forhold til Stortingets inntektsmål.

Felleskjøpet

Det finnes ei tid når tida ikke alltid strekker til.

Vi er klare til innsats.

Når alt skal spire og gro vokser også arbeidsmengden. Vi hjelper deg i den travleste tida med rask service, et bredt produktutvalg og digitale løsninger som gir god lønnsomhet.

Ring 72 50 50 50 for reservedeler og teknisk support på landbruksmaskiner.

10 gode grunner til å være TINE-medlem

1. Et samvirke som jobber for at du som eier får best mulig resultat av din melkeproduksjon.
2. Bidra i god eierstyring av en stor virksomhet.
3. Sikre deg tilgang til markedet og kraft videre i verdikjeden fra bås til bord.
4. 20 øre per liter de første 12 mnd. og rabatt på rådgiving.
5. TINE-samvirket sikrer deg høyest mulig råvarepris.
6. Nyttige styringsverktøy for din melkeproduksjon.
7. Ta del i verdiskapningen når råvaren foredles.
8. Ta del i TINEs eget nettverk for unge bønder.
9. Tilgang til profesjonell rådgiving tilpasset dine behov og mål.
10. Delta aktivt i produsentlagets faglige og sosiale aktiviteter.

TINE Medlemsenter 51 37 15 00
medlem.tine.no

Mye er likt, men ikke alt

Nortura
bondens selskap

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne. I Nortura er det bonden som er eier.

DIGITALT ÅRSMØTE I NORGES BONDELAG

Delegatene fra Telemark var Aslak Snarteland, Hege Gonsholt, Mikkel Aanderaa og Anne Birgitte Riis-Johansen, samt organisasjonssjef Jan Thorsen.

Saken det var satt av mest tid til på Bondetinget den 30. september, var næringspolitisk program 2020-2024. Økt norskandel av både mat og fôr var gjennomgående.

Telemark Bondelag ønsket en tøffere ordlyd om soyaimport. Nestleder Hege Gonsholt fremmet forslaget i årsmøtet. Telemark Bondelag ønsket å endre punktet fordi vi mener at soyaimport som råvare til kraftfôr i sin helhet må fases ut. Forslaget falt under avstemmingen, og programkomiteens forslag ble vedtatt.

Telemarksdelegasjonen v/ fylkesleder hadde og innlegg med klar støtte til Thorleif Müller fra Vestfold som nytt styremedlem i Norges Bondelag. Müller ble valgt inn som 2. varmann til styret.

God stemning blant Telemarksbenken. Fv. Jan Thorsen, Mikkel Aanderaa, Anne Birgitte Riis-Johansen, Hege Gonsholt og Aslak Snarteland.

CORONAEFFEKTEN

Når du leser denne årsmeldinga er det blitt midten av mars 2021 og det har gått ett år siden landet ble nedstengt pga viruset Covid-19. Det er liten tvil om at pandemien har hatt store konsekvenser for verden slik vi kjenner den. Zoomer vi inn til Telemark og til bondelaget, så kan pandemien oppsummeres med to ord; avlyst og digitalt. Nesten alt av fysiske møter og kurs ble avlyst eller erstattet med digitale møter. Vi har blitt tvunget til å gjøre et stort hopp frem i kunnskapen om digital kommunikasjon. Det kommer vi til å ha nytte av i fremtiden. Men vi har mistet de gode møteplassene, og vi vet at mange savner å kunne møtes fysisk.

For Telemark er det spesielt et arrangement som det smertet stort å se bli avlyst. Dyrsku'n. Ikke engang i krigstid ble Dyrsku'n avlyst. 2020 var første året siden 1866 at folk og fe ikke kunne møtes i Seljord i september. Vi håper i det lengste at det var en engangsforeteelse.

Velkommen til oss!

En spennende og fremtidsrettet utdanning får du hos oss på Nome videregående skole! I tillegg til videregående utdanning tilbyr vi agronomutdanning for voksne, fagskolestudium i sauehold og lokal foredling.

Vil du vite mer om utdanningstilbudet vårt, se nettsidene våre nome.vgs.no.

Foto: Astrid Valen-Utvik

MEDLEMMER

Ved årets slutt var det 1.662 medlemmer i Telemark Bondelag. Det er en endring på -19 medlemmer fra året før. Tillitsvalgte, medlemmer og kontoret gjorde en god innsats under vervemåneden i november og vervet 35 nye medlemmer.

FYLKESKONTORET

Fylkeskontoret har i 2020 vært bemannet med organisasjonssjef Jan Thorsen og rådgiver Turid Stalsberg. Begge i 100 % stilling.

Årsmeldingen skal endelig godkjennes på Telemark Bondelags årsmøte 20. mars 2021.

Sammen tar vi vare på det norske landbruket

I over 60 år har Norges Bondelag og Gjensidige jobbet tett sammen for å forebygge skader og forsikre gårdene i landet vårt.

Som medlem av bondelaget får du gode rabatter på privatforsikringer, driftforsikringer og pensjon hos Gjensidige. Du får:

- minst 20 % på alle privatforsikringer
- 20 - 40 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på pensjonsordninger
- tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Ring Gjensidige på 915 03100 eller les mer på gjensidige.no/bondelaget

Spesialisten på bank og forsikring for landbruk!

Bank og forsikring for landbruket

Vi er spesialister på finansiering og forsikring for landbruket. Som medlem i Norges Bondelag kan du blant annet få Bondelagets personforsikringer med svært gode dekninger til markedets beste priser. Ønsker du en gjennomgang? Ta kontakt for en bank- eller forsikringsprat.

Les mer om dine medlemsfordeler på: Landkreditt.no/nb

Ny bonde?

Vi ønsker å gjøre etableringsfasen som bonde litt enklere. Derfor tilbyr vi nå Ny bonde-lån fra 1,99 %.

Les mer på Landkreditt.no eller ring oss på 23 00 08 00.

Bank | Fond | Forsikring | Eiendom